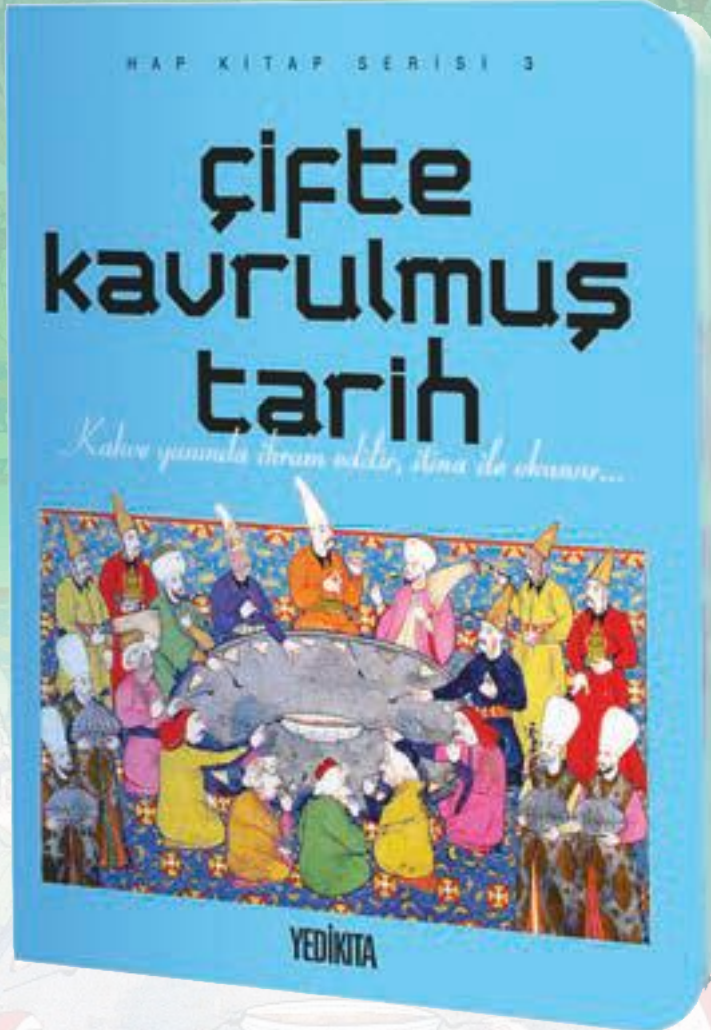

Hap Kitaplar Serisi

Lokum Tadında Tarihî Malumatlar

Tarih ambarından titizlikle seçilmiş hikâyeler...

Yeni

Çamlıca Kitap mağazalarında ve
camlicakitap.com'da

YEDİKITA

Kitapseverlerin Yol Arkadaşı

Okuduđunuz kitaplara dair öğrendiklerinizi, görüş ve önerilerinizi yazıp yıllar boyu saklayabileceğiniz özel bir defter. İleride bu deftere baktığınızda yalnızca okuduğunuz kitapları değil, o âna dair pek çok güzel hatıranızı bulacaksınız.

Not alma bölümleri

Kitabı değerlendirmenize yardımcı sorular

Kitap tavsiyeleri

Okuma listeniz için tablolar

Okumakla ilgili sözler ve yazılar

Çamlıca Kitap mağazalarında ve
www.camlicakitap.com'da

HASBAHÇE

Hikaye Severlere

Samimi üslubuyla herkese hitap eden,
hayatın içinden 23 farklı hikaye.

yeni

Çamlıca Kitap mağazalarında ve
camlicakitap.com'da

İNSAN VE
HAYAT
KİTAPLIĞI

Çok Özlemiştik, Kavuştuk...

Yüreğinde bir ömür Hicaz hasreti çekenler için yüzlerce yıllık muhteşem maziden süzölmüş tarihî bilgiler, bu eserde bir araya geldi.

- İlk defa yayınlanan fotoğraflar
 - Nadir gravürler
- 3 boyutlu özel modellemeler
 - Çizimler • Haritalar
- QR kod uzantılı video erişimi

YEDİGÖLLER
kitaplığı

Çamlıca Kitap mağazalarında ve
camlicakitap.com'da

YEDİKITA

AYLIK TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ
TEMMUZ 2022 - SAYI 167

YAYINCI
ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Adına İmtiyaz Sahibi AHMET TEMİZ
Yayın Yönetmeni (Sorumlu) KEMAL ERKAN
Yayın Editörü VEYSEL SEKMEN
Editörler R. KEMAL SUBAŞI
EMRE BOYACI
Dijital İçerik Editörü TUNAHAN KANICI
Yayın Danışmanları SELMAN SOYDEMİR
İBRAHİM COŞKUN
Tasarım SÜLEYMAN KÖKLÜ
Kurumsal İletişim İSMAİL GÜR - MURAT SAFRAN
Web AURORA BİLİŞİM
Hukuk Müşaviri Av. ALİ ÇAVUŞOĞLU

KÜTÜPHANE VE ARŞİV

Çamlıca Araştırma Kütüphanesi
www.camlicallibrary.org

YÖNETİM YERİ

Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.
Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad. No 54
Güneşli - Bağcılar / İSTANBUL
Sertifika No 46592

REKLAM

HÜSEYİN GÜNEY
huseyin.guney@camlicabasim.com

BASKI

Çamlıca Basım Yayın

YAYIN SÜRESİ-TÜRÜ

Aylık-Yerel Süreli
ISSN 1308-5379

AVRUPA (ALMANYA)

ENDER GMBH, Melatener Weg 18 - 50825 KÖLN
Tel. +49 221 690 58 90
www.camlicakitap.de / abone@camlicakitap.de

AVRUPA (HOLLANDA)

Çamlıca Kitap B.V. Bemmelseweg 67 6662 PE Elst-GLD
Holland info@camlicakitap.nl / www.camlicakitap.nl

YEDİKITA Dergisi'nin bütün yayın hakkı, Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.'ye aittir. Dergide çıkan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir. Yayınlanan reklamların her türlü mesuliyeti, sahiplerine aittir.

İRTİBAT VE ABONE

0850 811 9 811
abonemerkezi@camlicabasim.com
Yazı İşleri (0212) 657 88 00 - 7103
WhatsApp Hattı 0530 285 38 04

ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Ziraat Bank IBAN TR81 0001 0021 0550 7231 7750 02
Akbank IBAN TR60 0004 6011 9388 8000 0135 18

yedikita.com.tr editor@yedikita.com.tr

[f](#) [@](#) [v](#) / yedikitadergisi

Yeni bir okuma deneyimi için
dijital sayılarımız
Çamlıca Kitap uygulamasında

Yedikitadan...

i

slâm tarihi boyunca, hangi devlet olduğu fark etmeksizin, tarih kitaplarında sıkça karşımıza çıkan iki ifade vardır: Leşger-i gaza-leşger-i dua. Yani bizzat gaza eden asker ve dua askeri. Bu tabirler hiçbir zaman birbirinden ayrı zikredilmez.

Hatta bu durum şöyle formülize dahi edilmiştir:

“Leşger-i dua ruhtur, leşger-i gaza ise ona beden gibidir. Bir savaş, bu iki ordunun ittifakıyla kazanılır.”

Osmanlı'nın kuruluşunda da bu iki kuvvet yekvücut olarak hareket etmişti. Kuruluşun manevî simalarından Şeyh Edebali, tekkesinde dua ordularını yetiştirirken Osman Bey gibi bir cengâvere de kızını vermişti.

Devletin esas kurucusu olarak da zikredilen Orhan Gazi'nin yanında Geyikli Baba ve Postinpüş Baba gibi erenler vardı. Kimi zaman tekkelerinden, zaviyelerinden dervişlerini de alıp bizzat sefere katılmışlardı.

Bu ay kapak dosyamızı, Osmanlı'nın doğuşuna şahitlik eden bir zafere ve bir şehre ayırdık. Bundan 718 yıl önce, Osman Gazi'nin yine bir Temmuz ayında kazandığı Koyunhisar Zaferi, uzun ömürlü devletin ilk müjdecilerinden olmuştu. Gazilere evler yapıverip tahtgâh edindiği Yenişehir ise yine bu, asırlara uzanacak devletin ilk başkentlerinden biriydi. Osman Gazi'nin yeğeni, Koyunhisar şehitlerinin piri mesabesindeki Aydoğdu Bey, hâlâ şehit düştüğü yerde medfun. Postinpüş Baba'nın zaviyesi, hâlâ Yenişehir'de ziyaretçilerini bekliyor.

Yedikita ile Yerinde Tarih ekibimizin saha çalışmalarının mahsulü olarak, Koyunhisar Savaşı'na ve Osman Gazi'nin şehri Yenişehir'e dair detaylar, sizleri bekliyor.

Bereketli ve huzurlu bir bayram geçirmenizi diler, istifadeli ve keyifli okumalar dileriz.

Kurban Bayramı'nız mübarek olsun...

içinde

TEMMUZ 2022
sayı

167

26-45

OSMAN GAZİ'NİN İZİNDE

BİR ZAFER BİR ŞEHİR

KOYUNHISAR-YENİŞEHİR

ARİF ZİYA ARDIÇ-ASAF KEREM-KAYIHAN ÇAĞLAR

ekiler

8

AYIN GÜNÜ

YUNUS EMRE BOZOK

10

YAZIHANE

"İBADET RUHUMUN GIDASIDIR!"

12

UZAYDA UNUTULAN İNSAN

EMRE BOYACI

16

SULU TARIMDA YERLİ İCAT

ERTUĞRUL ÖZBİLEN

20

SULTANLAR SULTANININ VEZİRİ

KARA AHMED PAŞA

PROF. DR. AHMET KÖÇ

46

TARİH AMBARI

MUSTAFA DEDELER

48

TÜRKÇENİN İLK TIP KİTABINI O YAZDI

GEREDELİ İŞHAK BİN MURAD

OSMAN DOĞAN

52

İLME ADANMIŞ ÖMÜRLER

İBNÜ'L-ESİR KARDEŞLER

DOÇ. DR. BAYRAM ARİF KÖSE

60

İSİMDEN MÜSEMAYA

MEHMED BAĞ

62

**İŞGAL İSTANBUL'UNDA
VELİAHTIN KÜTÜPHANE
ZİYARETİ**

OSMAN DOĞAN

67

BERCESTE

68

**ADINA SPOR DENİLEN
KANLI YARIŞMALAR**

AHMET SARBAY

76

**TESTGÂH
OSMANLI TARİHİ'NDEN
DETAYLAR**

AHMET SARBAY

78

BULMACA

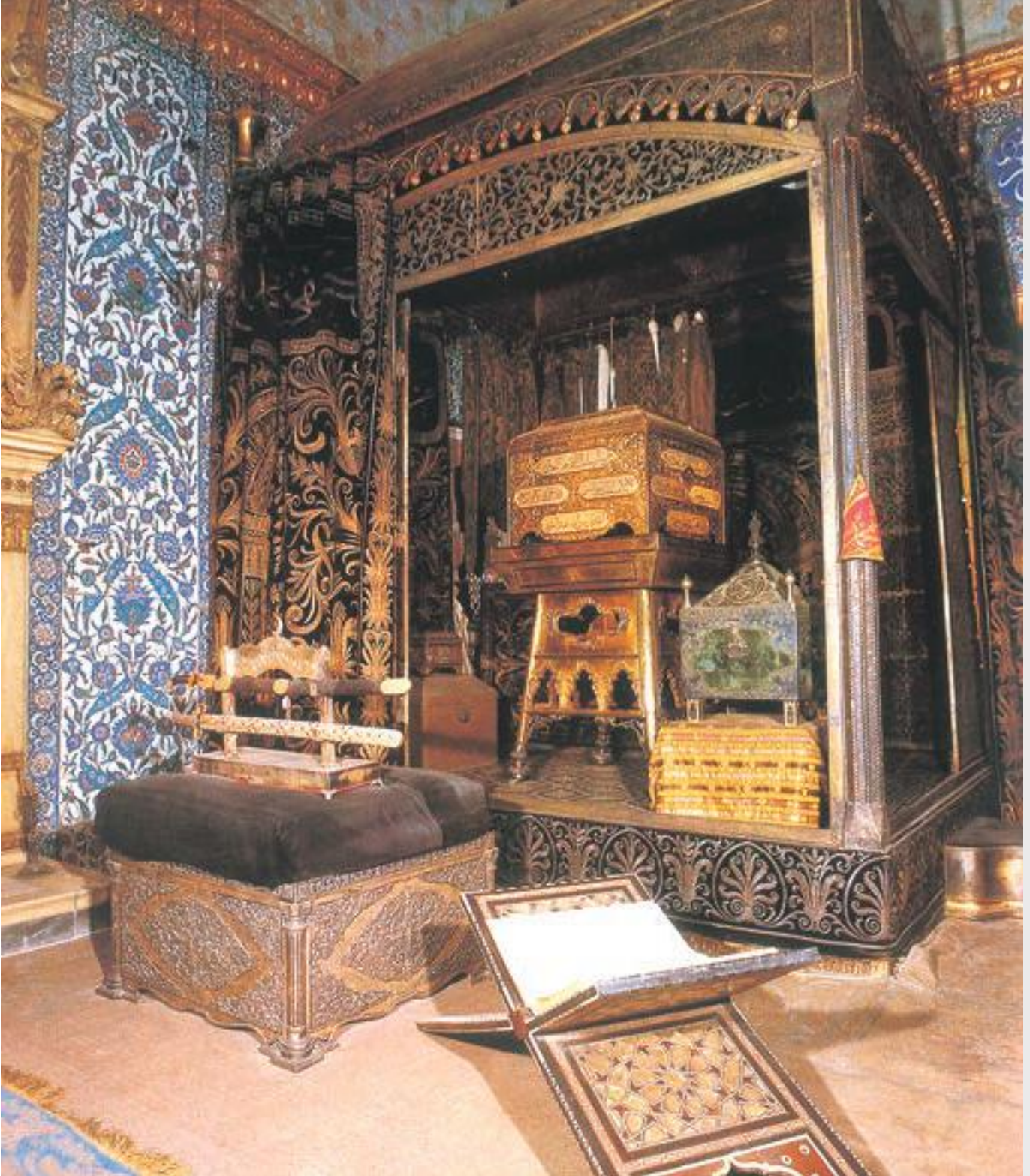
SELMAN ASLAN

ayn günü

ayn günü

6 Temmuz

1517

Mukaddes Emanetler Ecdadımıza Emanet

- Peygamber Efendimiz'e (s.a.v.), önceki peygamberler ile iki cihan serveri Efendimiz'in ashabına ve Haremeyn-i Şerifeyn'e izafe edilen eşyalara, Emânât-ı Mukaddese yani Mukaddes Emanetler denirdi.
- Mukaddes Emanetler, önce Hulefâ-yi Râşidîn sonraları Emevîler ve Abbasîler devrinde itina ile muhafaza edildi.
- Ümmetin, korumak için üzerine titrediği Mukaddes Emanetler, Türkler eliyle Osmanlı devrine kadar geldi.
- Yavuz Sultan Selim Han, Mısır'ı fethettikten sonra, şehrin anahtarı haricinde Kâbe-i Muazzama ve Mekke-i Mükerrreme'nin anahtarları ve bütün Mukaddes Emanetler, sultana teslim edilir.
- Hâdimü'l-Haremeyniş-Şerîfeyn Sultan Selim Han, altın sim işlemeli bohçalara sarılı, üzerlerinde "Hâzâ muhallefâtü Resûlillah" yazılı mukaddes emanetleri, yüzüne gözüne sürüp "Şefa'at ya Rasûlallah." diyerek bizzat mühürler.
- Mühürlenmiş Mukaddes Emanetler, gemilere yüklenerek İstanbul'a gönderilir. Topkapı Sarayı'na getirilen eserler için padişah tarafından hususî bir daire yaptırılması emir buyrulur. Bundan sonra emanetler, Osmanlıların himayesinde, Hırka-i Saadet Dairesi'nde muhafaza edilir.
- Hicaz'da muhafaza edilen diğer emanetler ise İngilizlerin eline geçmeden 1916 yılında Fahreddin Paşa tarafından İstanbul'a getirilir.
- Mukaddes Emanetler, asırlardır İstanbul'da muhafaza edilmektedir...

TEMMUZ'DA BAŞKA NE OLDU?

3 Temmuz 1988: Fatih Sultan Mehmet Köprüsü trafiğe açıldı.

4 Temmuz 1546: Kaptân-ı Deryâ Barbaros Hayreddin Paşa (Hızır Reis) vefat etti.

8 Temmuz 1533: Ruslar ile Hünkâr İskeleyi Antlaşması imzalandı.

15 Temmuz 1099: I. Haçlı Seferi sonunda, Kudüs işgal edildi.

SULTANLARI SULTAN YAPANLAR

Osmanlı sultanları, küçük yaşlardan itibaren ilmen ve itikaden önde gelen âlimler tarafından yetiştirilmişlerdir. İşte bu zâtlardan bazıları:

Osman Gazi'nin hocası Şeyh Edebali Hazretleri'dir.

Yıldırım Bayezid Han, Bursa kadısı Koca Mahmud, kazasker Çandarlı Halil ve Karamanlı Molla Rüstem'den ilim tahsil etti.

Fatih Sultan Mehmed Han'ın ilk hocası Molla Yegân'dı.

Daha sonra zahirî ve bâtinî ilimlerde mütehassis Akşemseddin Hazretleri'nin terbiyesine verildi.

Sultan İkinci Bayezid, lalası Hadım Ali Paşa, defterdarı Hacı Mahmud Çelebizâde Sadeddin Çelebi, divan kâtibi Sa'di Çelebi nezaretinde ilmini arttırıp, idarecilik bilgilerini geliştirdi.

Arapça ve Farsçayı iyi şiir yazacak seviyede öğrenen Yavuz Sultan Selim, Sümbül Sinan Efendi'nin sohbetlerinde bulundu. Şehzadelğinde Trabzon'da devlet işlerinin yanında Mevlânâ Abdülhalîm Efendi'nin derslerini takip ederdi. En sevdiği hocası, Kastamonulu Halimi Çelebi idi.

Kanunî Sultan Süleyman, şehzadelğinde Evhadoglu Hayreddin Efendi'den aklî ve naklî ilimleri öğrenmişti.

Sultan Dördüncü Murad, Zekeriyazâde Yahya Efendi gibi zamanın önde gelen âlimlerinden fıkıh dersleri aldı.

Sultan Dördüncü Mehmed İmâm-ı Sâni Yusufo, Şâmî Hüseyin ve Vani Mehmed Efendilerden; Sultan Birinci Mahmud, Şeyhülislâm Feyzullah Efendi'den ve onun oğlu İbrahim Efendi'den; Sultan Abdülaziz Han, Hasan Fehmi Efendi'den ders aldı.

İkinci Abdülhamid Han yazı ve mükâleme dersini Ömer Efendi'den, Arapçayı Ferid ve Şerif

Efendilerden; Farsçayı kazasker Ali Mahvi Efendi ve Sadrazam Safvet Paşa'dan; Fransızcaı Gardet, Edhem ve Kemâl Paşalardan; tefsir, hadis, fıkıh ilimlerini Gümüşhânevî Ömer Hulûsî Efendi'den öğrendi. Osmanlı tarihini Vak'anüvis Lütü Efendi'den tahsil etti. Tarikate dair dersleri Mehmed Zâfir Efendi, Halebli Ebû'l-Hüdâ Efendi, Buharalı Şeyh Salâhüddin İbni Mevlânâ Sirâcüddîn (k.s.) Hazretleri'nden aldı.

Eskiden, idam edilenlerin üzerinden çıkan eşyaların, senede bir veya iki defa mezat ile satılarak elde edilen gelirin cellatlar arasında taksim edildiğini; "Cellat mezadı" denilen satışta eşyaların uğursuz sayılarak çok ucuza satıldığını...

**BİLİYOR
MUYDUNUZ?**

SÖZLERİN ASILLARI

Osmanlıların kullandığı eski topların en büyük çaplısına “Balyemez” denirdi. Bu isim, İtalyanca “pallamezza” kelimesinden bozma olup Avusturyalılar da buna “balimoz” derlerdi.

BASTIĞIN YERİ BİLE GÖRMÜYORSUN!

Antik Yunan’da bilimi başlatan kişi olarak tanınan Miletli Thales (M.Ö. 624-546), geometride kendi adını taşıyan teoremi ve astronomi alanındaki keşifleriyle meşhurdur. Thales’e ait matematik aksiyomlar hâlâ pek çok alanda kullanılmaktadır.

Mısırlılardan öğrendiği bilgileri geliştirerek Güneş ve Ay tutulmalarını izaha çalışmış, yılın 365 gün olduğunu bulmuş ve ayları 30 güne bölmüştü. Kendini tamamen ilme verdiği için evlenmekten kaçınmış, ancak ömrünün son demlerinde Mısırlı bir kadınla hayatını birleştirmeye razı olmuştu.

Meşhur bilgin, bir akşam, yıldızları gözlemek amacıyla evinden çıkıp yürürken, kendini bir çukurun içinde buluverdi. Hizmetçisi, hayli uğraşıp onu kurtardıktan sonra şöyle dedi:

“Ey Thales! Sen göklerde ne olup bittiğini keşfetmeye çalışıyorsun ama daha burnunun dibini, bastığın yeri bile görmüyorsun.”

Bu kıssa Ziya Paşa’ya ilham vermiş olmalı ki bir beytinde o hâli tasvir eder gibidir:

Yıldız arayıp gökte nice turfa müneccim

Gaflet ile görmez kuyuyu reh-güzerinde

(Nice tuhaf astronom, gökyüzünde yıldız ararken, gaflete düşüp geçtiği yol üzerindeki kuyuyu görmez.)

"NE DEDİ?"

Gazneli Sultan Mahmud’un hizmetkârları, vezirlerinden Hasan Meymendi’ye:

“Sana padişah, falanca iş hakkında ne dedi?” diye sordular. Hasan Meymendi:

“Size de söyler.” dedi.

“Sen memleketin vezirisin, sana dediğini hiçbirimize söylemez.” dediler. Hasan Meymendi:

“Kimseye söylemeyeceğimi bildiği için güvenip bana söylüyor, o hâlde siz niçin soruyorsunuz!” dedi.

DOĞRU İFADE

Meşhur âlim İbnü’l-Cevzî *Latîfeler Kitabı*’nda Mısır valilerinden şöyle bir rivayet aktarır:

Bir Mısır hükümdarının güvercinle oynamak ve onları yarıştırmak gibi bir eğlencesi vardı. Bir keresinde, onun güvercini ile hizmetçisinin güvercini arasında yarış yapıldı ve hizmetçisinin güvercini yendi. Hükümdar, vezirine haber göndererek durumu bildirmesini emretti. Ancak vezir “Senin güvercinin yenildi.” demek istemedi. Dolaylı bir biçimde nasıl ifade edeceğini düşünüp taşınırken kâtibi ona şöyle dedi: Teklifimi kabul edecek olursan şöyle yaz: “Ey şanslı her şansın üstünde olan efendim! Senin kuşun öndeydi. Ancak, hedefe vardığında, hizmetinde bir bekçi vardı.”

İsimden Müsemmaya

Bir Hicret

HAC

حَجَّج

Tamamı dinî ve tarihî ehemmiyete sahip fiiller ile hac ibadeti, aslında kişinin başa dönme ve özünü bulma mücadelesi, Allahü Teâlâ'ya yakınlaşabilme çabasıdır. Dünyevî bütün sıfat ve şöhretlerden arınarak beyaz kumaşa bürünen, ihramı boynuna saran insan, âdeta kendinden ve yaşadığı dünyadan sıyrılmıştır. Hac, insanın toplumla hareket edebilme ve ummanda bir katre olduğunu hissedebilmesidir. Sıla özlemiyle bir ömür boyu yanan yüreğin en büyük vuslatıdır. Bu itibarla, hayatın hicretidir...

Hac, belirli bir zamana ve mekâna bağlı, hususî şartları olan, kadîm bir ibadettir. Söylenilmesindeki kolaylığın aksine, derinlemesine mana yüklü bir kelimeyle ifade edilen hac, ömrün ibadetidir.

İmkânı olan ve şartları kendisinde bulunan her Müslümanın hayatında bir kez yapması farz olan müstesna ibadet hac, İslâm dininin en temel esaslarından ve aslî rükünlerindedir. Günahlar sebebiyle kararan göntüllerin arınıp temizlendiği, ruhun huzura kavuşup teskin olduğu uhrevî bir yolculuktur. Hac, öncesinde işlenmiş bütün günahların affının bir müjdesi, kulluk yolunda yeni bir sayfanın aralanmasının adıdır. Hayatın anlamı, bir nevi mahşerin temsilidir.

Yüreğinde bir ömür Hicaz hasreti çeken ve Haremeyn-i Şerifeyn ile alâkalı tarihî bilgilere ulaşmak isteyen okurlarımız için, Yedikıta Kitaplığı'ndan yayınlanan, mihamandar niteliğindeki *Arzın Hazinesi* adlı eserimizi tavsiye ederiz.

Bir Armağan

BAYRAM

بَايْرَام

Bayram, Hz. Allah'ın kullarına armağanı olan hususî dinî günlere verilen isimdir. Allah'ın takdir ettiği bayramlar dışında bazı önemli millî günler de “bayram” adıyla anılmaktadır.

Bayram kelimesinin etimolojik kökeni tam olarak tespit edilememiştir. Kaşgarlı Mahmud, kelimenin Farsça olduğunu ve “bezrâm” yahut “bezrem”den dönüştüğünü ifade eder.

Kaşgarlı'ya göre “bayram” yahut “beyrem” diye söylenmesi ise Oğuzlara mahsustur. Bir kısım etimologlar, “bezrâm” şeklindeki kullanımın Farişilere, eski Türkçeden geçtiğini ifade ederler.

Kelimenin aslen Farsça olduğunu iddia edenler, bir terkip üzerinde durmaktadırlar. Buna göre “bezrâm” kelimesi, “yeme, içme ve eğlenme meclisi” manasına gelen “bezm”

ile “şen, neşeli” manalarına gelen “râm” sözcüklerinin birleşmesiyle oluşmuş ve “bezmrâm”dan türemiştir.

Osmanlı'da bayram kelimesi kadar “îd” sözcüğü de kullanılırdı. İd “dönmek” manasına gelen “عد” kökünden gelmektedir. Lügat âlimleri bayramın her sene geri döndüğü için “îd” diye tesmiye edildiğini ifade ederler.

Burada kelimenin serüveniyle iktifa edelim. Zira bayramların fikhî ciheti oldukça derin ve geniştir. Osmanlı'daki bayram merasimleri ise detaylı bir teşrifata, üzerinde düşünülmesi gereken geleneksel icraatlara sahnedir.

Gönlünüz bayram yeri ola. Bayramlarınız bayram ola...

Kıl tevbe seyyiâtına gözler kapanmadan Vaktiyle gör hisâbını defter kapanmadan

Göz kapayıp, vefat etmeden önce günahlarına tevbe et.
Amel defteri kapanmadan, vaktinde hesabını gör.

Huldî (Bursalı Mustafa)

Fotoğraf: Mahmudiye Köyü - Yenişehir/T/Bursa

TARİH SEVERLER YARIŞIYOR

ÖDÜLLÜ BİLGİ YARIŞMASI

A: Yedikıta

B: Tarih ve Kültür Dergisi

C: Temmuz sayısını oku

D: Yarışmaya katıl!

Yarışmamız;
29 Temmuz Cuma Saat 21:00

İlk 10 kişiye
Sürpriz Hediyeler

*Hediye çekleri
camlicakitap.com'da
geçerlidir.

Kayıt için: aktifokur.com

 AKTİF OKUR

GÜNÜMÜZDE ESERLERİYLE YAŞAYAN ÂLİMLER!

Sarf, nahiv, mantık, belâgat, kıraat, tefsir, hadis, fıkıh gibi sahalarda eserleri olan 25 alimin hayatı, şahsiyeti, hatıraları ve kabirlerini gösteren fotoğraflar bu eserde.

2.baskı

Çamlıca Kitap mağazalarında ve
camlicakitap.com'da

ÇAMLICA